

PARANDALIMI DHE LUFTIMI I TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE PËR SHFRYTËZIM PËR PUNË

**Rekomandim
KM/Rekomandim (2022)21 i
Komitetit të Ministrave
për shtetet anëtare**

Përkthimi është bashkëfinancuar
nga Bashkimi Evropian

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

PARANDALIMI DHE LUFTIMI I TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE PËR SHFRYTËZIM PËR PUNË

Rekomandim KM/Rekomandim(2022)21

Miratur nga Komiteti i Ministrave
i Këshillit të Evropës më 27 shtator 2022
në takimin e 1444-të të zëvendësministrave

Përkthim jozyrtar

Këshilli i Evropës

BOTIMI NË ANGLISHT

Recommendation CM/Rec(2022)21 and Explanatory Memorandum

Ky përkthim u prodhuan me mbështetjen financiare të Bashkimit Evropian dhe të Këshillit të Evropës. Përmbajtja e tij është përgjegjësi vetëm e Këshillit të Evropës dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian

Autorizohet riprodhimi i ekstrakteve (deri në 500 fjalë), me përjashtim të riprodhimit për qëllime tregtare për sa kohë që ruhet integriteti i tekstit, fragmentet nuk përdoren jashtë kontekstit, nuk jepen informacione të paplota dhe nuk e keqorientojnë lexuesin sa i përket natyrës, fushëveprimit apo përmbajtjes së tekstit. Teksti burimor duhet të njihet gjithmonë si vijon “©Këshilli i Evropës, 2023”.

Të gjitha kërkesat e tjera në lidhje me riprodhimin/përkthimin e të gjithë këtij dokumenti ose e pjesëve të caktuara të tij, duhet t’i drejtohen Drejtorisë së Komunikimeve, Këshilli i Evropës (F-67075 Strasbourg Cedex ose publishing@coe.int)

Të gjitha korrespondencat e tjera në lidhje me këtë publikim duhet t’i drejtohen **Sekretariatit të Grupit të Ekspertëve për Veprimin Kundër Trafikimit me Qenie Njerëzore** (GRETA) Këshilli i Evropës ((F-67075 Strasbourg Cedex publishing@coe.int).

Dizajni i kopertinës dhe dukja:
Njësia e prodhimit të dokumenteve
dhe publikimeve, Këshilli i Evropës
© Këshilli i Evropës, mars 2023.

Të gjitha të drejtat e rezervuara.
Iliçencuar në Bashkimin Evropian
sipas kushteve të miratuara

Përmbajtja

PARATHËNIE	5
REKOMANDIM KM/REKOMANDIM(2022)21	7
ARSYETIMI	13
I. Parandalimi	13
Rregullimi i tregut të punës	15
II. Mbrojtja	19
Identifikimi i viktimës	19
Mbështetja dhe mbrojtja	22
Qasja në kompensim dhe mjete të tjera juridike	23
Dispozita e mosndëshkimit	24
Mbrojtja e fëmijëve viktima të trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë	25
III. Prokuroria	26
Njohja ose të kuptuarit e lidhjes shkak-pasojë midis shkeljes së të drejtës së punës dhe trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë	26
Zbulimi, hetimi dhe ndjekja	28
IV. Partneritetet dhe bashkëpunimi ndërkombëtar	30
V. Veprimi për të mundësuar përgjegjësinë e korporatës dhe zbatimin e përgjegjësisë së korporatës	31

PARATHËNIE

Trafikimi i qenieve njerëzore për shfrytëzim për punë është në rritje në Evropë, duke prekur një numër në rritje të grave, burrave dhe fëmijëve. Në nëntor 2019 Sekretari i Përgjithshëm prezantoi në Komitetin e Ministrave dokumentin “Udhërrëfyese për forcimin e aktiviteteve kundër trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë”.¹ Në përputhje me këtë Udhërrëfyese, në shtator 2020 Grupi i Ekspertëve për veprim kundër trafikimit të qenieve njerëzore (GRETA) miratoi një Përmbledhje të praktikave të mira për adresimin e trafikimit të qenieve njerëzore për qëllime të shfrytëzimit për punë.² Përmbledhja shërbente si bazë për përgatitjen e Udhëzimeve për parandalimin dhe shtypjen e trafikimit të qenieve njerëzore për qëllime të shfrytëzimit për punë, të cilat u miratuan nga GRETA në nëntor 2020.³

Udhëzimet e miratuara nga GRETA theksuan nevojën për të plotësuar instrumentet ekzistuese ligjore detyruese, veçanërisht Konventën e Këshillit të Evropës për luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore, me Rekomandimin e Komitetit të Ministrave për të gjitha shtetet anëtare e cila kodifikon udhëzimet e nevojshme. Në prill 2021 Komiteti i Ministrave vendosi të krijojë një grup pune për trafikimin e qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë (DH-TET), nën kompetencën e Komitetit Drejtues për të Drejtat e Njeriut (KDDH), për të përgatitur një projekt-rekomandim për Komitetin e Ministrave për parandalimin dhe luftimin e trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë.

Në përputhje me përshkrimin e detyrave të DH-TET, ajo përbëhej nga 10 përfaqësues të shteteve anëtare, nga të cilët pesë emërohen nga Komiteti Drejtues për të Drejtat e Njeriut (KDDH), katër emërohen nga Komiteti Evropian për Çështjet e të Drejtës Penale (CDPC) dhe një nga Komiteti Qeveritar për Kartën Sociale Evropiane dhe Kodin Evropian të Mbrojtjes Sociale, dhe pesë ekspertë të pavarur të emëruar nga Sekretari i Përgjithshëm. Në takimet e DH-TET-ës morën pjesë një numër i madh organesh të Këshillit të Evropës, si dhe organizata të tjera ndërkombëtare dhe të shoqërisë civile. GRETA dhe Sekretariati i GRETA-s kontribuuan në mënyrë aktive në përgatitjen e draft rekomandimit dhe morën pjesë në katër takimet e DH-TET-ës.

---

1. [SG/Inf\(2019\)34](#) dhe [SG\(2020\)29](#)

2. Përmbledhje e praktikave të mira për trajtimin e trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë – GRETA (2020)08 – bit.ly/GRETA-compendium-labour-exploitation.

3. Udhëzimet për parandalimin dhe shtypjen e trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë – GRETA (2020)12 – bit.ly/GRETA-Guidance-note-labour-exploitation.

Më 27 shtator 2022 Komiteti i Ministrave miratoi Rekomandimin KM/Rekomandim (2022) 21 për parandalimin dhe luftimin e trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë.⁴ Rekomandimi u bën thirrje vendeve anëtare të Këshillit të Evropës që të miratojnë ligje, politika dhe strategji kombëtare me të cilat trajtohet trafikimi me qëllim të shfrytëzimit për punë, duke ndjekur një qasje e cila përqendrohet te të drejtat si dhe te viktimat. Bazohet në punën monitoruese dhe udhëzuese të GRETA-s, praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut dhe konkluzionet dhe vendimet e Komitetit Evropian të të Drejtave Sociale.

Arsyetimi i rekomandimit përmban një paketë të gjerë masash, duke filluar me parandalimin dhe rregullimin e tregut të punës. Ai thekson se shtetet anëtare duhet t'u ofrojnë inspektorëve të punës një mandat gjithëpërfshirës, trajnim dhe burime të përshtatshme njerëzore dhe financiare për t'u mundësuar atyre që të kenë një prani të rregullt dhe proaktive në të gjithë sektorët ekonomikë. Për më tepër, ata duhet të rregullojnë dhe të mbikëqyrin agjencitë e punësimit dhe të rekrutimit, dhe të monitorojnë nga afër parregullsitë e mundshme të tregut të punës.

Shtetet anëtare duhet të forcojnë dhe t'i japin përparësi zbulimit të rasteve të trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë dhe identifikimit të viktimave. Për këtë qëllim, duhet të krijohen mekanizma efektivë për raportim të sigurt, mundësi konkrete për rregullimin e statusit të vendbanimit të viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore dhe qasje në tregun e punës, si dhe mundësinë reale të tyre për të marrë kompensim dhe pagesa për periudhën e mëparshme.

Përveç kësaj, shtetet anëtare duhet të përcaktojnë parametrat e shfrytëzimit për punë qoftë me ligj ose me anë të udhëzimeve, dhe të miratojnë udhëzime specifike për vendin/shtetin në fushën e interpretimit dhe zbatimit të rregullave kundër shfrytëzimit për punë. Duhet të krijohen procedura specifike hetimore dhe njësi të specializuara në kuadër të policisë dhe të Zyrës së Prokurorit Publik, me burime dhe trajnime adekuate.

Përveç kësaj, autoritetet duhet të sigurojnë që bizneset dhe institucionet publike të veprojnë me masat e duhura të kujdesit dhe vigjilencës, dhe të hartojnë dhe adresojnë rreziqet e trafikimit të qenieve njerëzore në zinxhirët e tyre të furnizimit dhe prokurimit.

---

4. Përmbledhje e praktikave të mira për trajtimin e trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë – GRETA (2020)08 – bit.ly/GRETA-compedium-labour-exploitation.

PARANDALIMI DHE LUFTIMI I TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE PËR SHFRYTËZIM PËR PUNË

Rekomandim KM/ Rekomandim(2022)21

---

*Miratur nga Komiteti i Ministrave më 27 shtator 2022
në mbledhjen 1444-të të Zëvendës Ministrave*

Komiteti i Ministrave i Këshillit të Evropës, sipas kushteve të nenit 15. b të Statutit të Këshillit të Evropës (ETS nr. 1),

Duke marrë parasysh se objektivi i Këshillit të Evropës është të arrijë unitet më të madh ndërmjet shteteve të tij anëtare, ndër të tjera, duke promovuar standarde të përbashkëta në fushën e të drejtave të njeriut;

Referuar detyrimit të shteteve anëtare që të gjithë qytetarëve brenda juridiksionit të tyre t'u garantojnë të drejtat dhe liritë e përcaktuara në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut (ETS nr. 5, Konventa) si dhe protokollet e saj, të interpretuara në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, sipas të cilave trafikimi i qenieve njerëzore hyn në kompetencën e nenit 4 të Konventës;

Duke pranuar se të drejtat sociale, të përcaktuara në Kartën Sociale Evropiane (ETS nr. 35) dhe Kartën Sociale Evropiane (Reviduar) (ETS nr. 163), janë një pjesë integrale e të drejtave të njeriut dhe janë thelbësore për parandalimin e trafikimit me njerëz si dhe për sigurimin e (ri)integrimin social dhe ekonomik të njerëzve që janë viktimat;

Duke konfirmuar vendosmërisë e Këshillit të Evropës për të luftuar trafikimin e qenieve njerëzore duke ndjekur një qasje gjithëpërfshirëse që përfshin parandalimin, mbrojtjen e të drejtave të viktimave, qasjen në mjete juridike, ndjekjen penale dhe sanksionimin e autorëve, bashkëpunimin ndërkombëtar dhe partneritetin me shoqërinë civile, si është hartuar në Konventën e Këshillit të Evropës për veprimin kundër trafikimit të qenieve njerëzore (CETS nr. 197);

Duke pasur parasysh se trafikimi i qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë u identifikua si një nga sfidat kryesore për Evropën në raportin e Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Evropës për vitin 2019, “Të përgatitur për sfidat e ardhshme - përforcimi i Këshillit të Evropës»;

Duke marrë parasysh “Udhërrëfyesin e Sekretarit të Përgjithshëm për të forcuar veprimet kundër trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë” të miratuar me qëllim zbatimin e vendimit të miratuar në mbledhjen e 129-të të Komitetit të Ministrave në Helsinki më 17 maj 2019, për vazhdimin e analizimit të mbrojtjes së ofruar nga standardet ekzistuese evropiane dhe për ekzaminimin e mënyrave për të forcuar aksionin kundër trafikimit të qenieve njerëzore;

Të shqetësuar thellësisht se trafikimi i qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë shkakton dëme serioze dhe është në rritje në të gjithë shtetet anëtare të Këshillit të Evropës, duke prekur një numër në rritje të grave, burrave dhe fëmijëve;

Duke theksuar se trafikimi i qenieve njerëzore është një cenim i rëndë i dinjitetit të një personi, i cili i trajton qeniet njerëzore si objekte dhe që lidhet me shkëlqen e ligjit të marrëdhënive të punës dhe aktivitete të tjera të paligjshme, si evazioni fiskal, mashtrime me përfitime dhe shërbime sociale të tilla si sigurimet shoqërore dhe pastrimi i parave;

Duke pranuar faktin se trafikimin e qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë e lehtësojnë pabarazia ekonomike globale, konfliktet e armatosura që rezultojnë në zhvendosjen e personave, mosrespektimi i të drejtave ekonomike dhe sociale të njeriut, format e shumta dhe të ndërthurura të diskriminimit dhe të rreziqeve, mungesa e rregulloreve dhe mekanizmat efikas për inspektimin e tregut të punës, presioni në rritje në treg për uljen e kostove dhe përpjekjen për fitime maksimale duke paguar një shumë nën koston reale të punës, punës së tepërt dhe shfrytëzimit për punë të punëtorëve;

Duke kujtuar se trafikimi i qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë zhvillohet si në nivel ndërkombëtar ashtu edhe brenda të njëjtit vend (shtet), dhe shpesh lidhet me migrimin e fuqisë punëtore dhe situatat ku njerëzit nuk janë në gjendje të kenë qasje në rrugë legale të migracionit të fuqisë punëtore të cilat

garantojnë punë të denjë ose kanë qasje të kufizuar në tregun e punës si rezultat i statusit të tyre të imigrimit ose azilit;

Duke marrë parasysh sfidat në zbulimin e rasteve të trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë, duke përfshirë edhe mungesën e ndërgjegjësimit të masës për këtë fenomen; hezitimin ose pamundësinë e viktimave për të paraqitur dhe raportuar një rast të tillë për shkak të statusit të tyre të imigrimit ose rrezikut të masave ndëshkimore, ndëshkimit ose humbjes së punës, vendbanimit ose strehimit; varësinë psikologjike të trafikantëve të qenieve njerëzore; mungesën e vetëdijes për të drejtat; mungesën e përfaqësimit në vendin e punës dhe mungesën e ndihmës juridike, si dhe mungesën e trajnimit dhe të burimeve të atyre që janë përgjegjës për identifikimin e viktimave;

Duke pasur parasysh se trafikimi i qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë mund të ndodhë, në të gjithë sektorët e ekonomisë, në faza të ndryshme të zinxhirëve të furnizimit të biznesit, si pasojë e praktikave të prokurimit publik, si dhe në ekonomitë private;

Duke theksuar se lufta kundër trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë kërkon bashkëpunim ndërkombëtar dhe shumëpalësh, duke përfshirë edhe bashkëpunimin midis policisë, prokurorisë dhe gjyqësorit dhe institucioneve të tjera, si dhe veprime të koordinuara midis shteteve, bizneseve, luftës kundër trafikimit të qenieve njerëzore si dhe midis organizatave joqeveritare për të drejtat e migrantëve (OJQ-të) dhe sindikatave dhe mbështetjes së medias së lirë;

Duke kujtuar Konventën e Punës së Detyruar të Organizatës Ndërkombëtare të Punës (ONP) (1930) dhe Protokollin e saj të vitit 2014, sipas të cilit shtetet duhet të kriminalizojnë punën e detyruar dhe të ndjekin penalisht autorët e veprave të tilla, të marrin masa efektive për të parandaluar punën e detyruar, t'u sigurojnë viktimave mbrojtje dhe qasje në mjete juridike, të tilla si kompensimi, dhe të ndërmarrin veprime konkrete kundër trafikimit të qenieve njerëzore për punë të detyruar, duke marrë parasysh standardet e tjera të ONP-së, në veçanti Konventën për moshën minimale (1973), Konventën për format më të këqija të punës së fëmijëve (1999), Konventën e punëtorëve vendas (2011), Konventën e inspektimit të punës (1947), Konventën për lirinë e bashkimit dhe mbrojtjes së të drejtës për t'u organizuar (1948), Konventën për të drejtën për t'u organizuar dhe marrëveshje kolektive (1949) si dhe Konventën e dhunës dhe shqetësimit (2019)

Duke marrë parasysh rekomandimet e Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës drejtuar shteteve anëtare: [Rekomandimi \(2006\)8](#) për ndihmën ndaj viktimave të kimit, [CM/Rekomandim \(2008\)10](#) [CM/Rec\(2008\)10](#) për përmirësimin e qasjes së migrantëve dhe personave me origjinë imigruese në punësim, [CM/Rekomandim](#)

(2015) 3 CM/Rec(2015)3 mbi qasjen e të rinjve nga lagjet e privuar nga të drejtat që të kenë qasje në të drejtat sociale dhe CM/Rekomandimi (2016)3 CM/Rec(2016)3 për të drejtat e njeriut dhe biznesin;

Duke pasur parasysh punën përkatëse të Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës, dhe në veçanti Rekomandimin 2011 (2013) "Trafikimi i punëtorëve migrantë për punë të detyruar" dhe Rekomandimi 2171 (2020) "Veprim i koordinuar kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe kontrabandës së migrantëve";

Duke marrë parasysh punën e Grupit të Ekspertëve të Këshillit të Evropës për veprim kundër trafikimit të qenieve njerëzore (GRETA), dhe në veçanti Kodin e tij të praktikave të mira në ballafaqimin me trafikimin e qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë dhe Udhëzimet për parandalimin dhe luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë;

Duke kujtuar Deklaratën e ONP-së mbi parimet dhe të drejtat themelore në punë (1998), e ndryshuar në 2022;

Duke kujtuar Parimet udhëheqëse të Kombeve të Bashkuara për biznes dhe të drejtat e njeriut, sipas të cilave shtetet duhet të "respektojnë, mbrojnë dhe përmbushin të drejtat dhe liritë themelore të njeriut" dhe "të shqyrtojnë një kombinim të zgjuar masash – kombëtare dhe ndërkombëtare, të detyrueshme dhe vullnetare – për të nxitur respektimin afarist të të drejtave të njeriut", dhe të ofrojë mjete juridike adekuate dhe efektive në rast të shkeljeve të të drejtave të njeriut;

Duke njohur dhe mbështetur punën e organizatave dhe agjencive të tjera ndërqeveritare aktive në fushën e luftës kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe punës së detyruar,

U rekomandon qeverive të shteteve anëtare:

MIRATIMIN e ligjeve, politikave dhe strategjive kombëtare kundër trafikimit të qenieve njerëzore, të cilat trajtojnë trafikimin e qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë dhe kanë qasje të përqendruar në të drejtat e njeriut dhe viktimat. Ato duhet të mbështeten me burime të mjaftueshme financiare për të siguruar zbatimin e tyre dhe të koordinohen, monitorohen dhe vlerësohen nga mekanizma specifikë, pa dëmtuar mjetet ndërsektoriale të cilat mbivendosen. Qëllimi i këtyre politikave duhet të jetë parandalimi i trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë, të mbrohen të drejtat e viktimave dhe të garantohet qasja e tyre në mjete juridike efektive, duke përfshirë kompensimin, të ndëshkohen personat përgjegjës për

kundërvajtjet dhe të promovohet bashkëpunimi dhe koordinimi ndërkombëtar dhe midis më shumë agjencive. Ata gjithashtu duhet të sigurojnë që bizneset dhe organizatat publike të veprojnë me kujdesin e duhur dhe të hartojnë dhe adresojnë rreziqet e trafikimit të qenieve njerëzore në zinxhirët e tyre të furnizimit dhe prokurimit;

TË SIGUROHEN që të zbatohen masat dhe parimet e përcaktuara në këtë rekomandim dhe të ndjekin ato në legjislationin dhe praktikën përkatëse kombëtare, duke marrë parasysh udhëzimet e mëtejshme të cilat përmbahen në arsyetimin. Efikasiteti i masave të marra duhet të vlerësohet nga autoritetet përkatëse publike në intervale të rregullta, në bashkëpunim të ngushtë me të gjithë palët përkatës;

TË SIGUROJNË, nëpërmjet mjeteve dhe aktiviteteve të duhura, shpërndarjen e gjerë të këtij rekomandimi dhe arsyetimit të tij ndërmjet autoriteteve kompetente dhe palëve të interesuara në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal, duke përfshirë organizata të tjera ndërqeveritare

TË SHQYRTOJNË zbatimin e këtij rekomandimi, në kuadër të Komitetit të Ministrave, në bashkëpunim me organet e tjera përkatëse të Këshillit të Evropës dhe me pjesëmarrjen e palëve përkatëse, **jo më vonë se pesë vjet pas miratimit të tij**, duke marrë parasysh vlerësimet e mëparshme kombëtare

PARANDALIMI DHE LUFTIMI I TRAFIKIMIT ME QENIE NJERËZORE PËR SHFRYTËZIM PËR PUNË

Arsyetimi

I. Parandalimi

Për të parandaluar trafikimin e qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë, shtetet anëtare duhet të sigurojnë kushte në përputhje me të drejtat sociale që mbrojnë viktimat e potenciale nga cenueshmëria dhe i mbrojnë ato nga rreziku për t'u bërë viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore.

Shtetet anëtare duhet të mbrojnë personat e komuniteteve që janë të cenueshme nga trafikimi i qenieve njerëzore⁵ nëpërmjet përpjekjeve të intensifikuara për realizimin progresiv të të drejtave sociale të parashikuara në Kartën Sociale Evropiane. Në veçanti, shtetet anëtare duhet t'i fuqizojnë këta persona nëpërmjet qasjes në arsimin publik, mbrojtjes nga varfëria, punësimit të denjë, kujdesit shëndetësor, strehimit të denjë dhe shërbimeve cilësore të mbrojtjes sociale që janë gjithëpërfshirëse, dhe në mënyrë proaktive të ndikojnë edhe ata që kanë mbetur prapa.

Bazuar në kërkimin empirik dhe të dhënat e disponueshme dhe në konsultim me ekspertë dhe personat përgjegjës të vijës së parë te reagimit,

5. Trafikimi për shfrytëzim për punë si term përdoret për të dalluar trafikimin e qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit seksual dhe trafikimin e qenieve njerëzore për qëllime shfrytëzimi në cilindo qoftë sektor të ekonomisë, si në ekonominë formale ashtu edhe në atë joformale. Koncepti i "shfrytëzimit për punë" në kontekstin e tregtisë me qenie njerëzore llogaritet si definicioni i cili përfshin, së paku, punën e detyruara ose shërbimet, skllavërinë ose praktikat të ngjashme me skllavërinë ose shërbimet e detyruara. Përveç faktit që trafikimi i qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë prek të gjithë njerëzit, përfshirë fëmijët, ai ka një dimension gjinor, burrat dhe gratë preken në mënyra të ndryshme

shtetet anëtare duhet të identifikojnë grupet dhe sektorët e cenueshëm në rrezik nga trafikimi i qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit të fuqisë punëtore. Shtetet anëtare duhet të vlerësojnë dhe trajtojnë rregullisht faktorët e rrezikut të tillë si statusi i pasigurt i migrantëve, mungesa e qasjes në përfitimet dhe shërbimet publike, sistemet joadekuate të mbështetjes së komunitetit, mungesa e njohurive të gjuhëve lokale ose puna në izolim. Adresimi i këtyre faktorëve të rrezikut duhet të bëhet në mënyrë që merr parasysh faktorët kulturorë dhe faktorë të tjerë të rëndësishëm.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që përvojat e viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore, si dhe të personave në rrezik nga trafikimi i qenieve njerëzore, duke përfshirë edhe punëtorët migrantë, të merren parasysh si informacion në zhvillimin, sigurimin, vlerësimin dhe reformën e politikave dhe praktikave që synojnë parandalimin e trafikimit të qenieve njerëzore për shfrytëzimi i fuqisë së punës. Kjo gjithashtu përfshin punën me sindikatat, komunitetin e migrantëve dhe organizatat mbështetëse dhe organizatat kundër trafikimit të qenieve njerëzore.

Shtetet anëtare, në partneritet me organizatat mbështetëse, duhet të prodhojnë informacion për individët në rrezik trafikimi, duke përdorur mjete të komunikimit dhe mesazhe të cilat kanë qasje, në një gjuhë që ata mund ta kuptojnë. Një informacion i tillë duhet të përfshijë treguesit kryesorë të trafikimit të qenieve njerëzore për shfrytëzim për punë dhe metodat e rekrutimit, të përshkruajë fushëveprimin e ligjeve të marrëdhënies të punës, marrëveshjet kolektive dhe mbrojtjen të cilat zbatohen në sektorë të ndryshëm të punës me rrezik të lartë, të përshkruajë detyrimet ligjore të punëdhënësve ndaj punëtorëve dhe mbështetjen ligjore që mund të shfrytëzohet në rast abuzimi dhe shfrytëzimit dhe të theksojë kontaktet e sindikatave, ofertuesve të shërbimeve shëndetësore, organizatave mbështetëse dhe organizatave lokale, autoriteteve të inspektimit të punës dhe kanaleve të tjera të raportimit. Informacioni duhet të ndahet në vendet e punës, në vendet ku kategoritë e cenueshme të punëtorëve mblidhen jashtë vendit të punës, në bashkësitë lokale dhe si pjesë e procedurave të imigracionit, duke u përqendruar kryesisht tek individët që hyjnë ose qëndrojnë në një shtet anëtar me viza të lidhura dhe viza të përkohshme. Shtetet anëtare duhet gjithashtu të marrin në konsideratë ngritjen e qendrave këshilluese për punëtorët migrantë dhe të qendrave të mobile, si dhe realizohet punë në terren online dhe offline, ku informacioni jepet në një gjuhë që punëtorët mund ta kuptojnë.

Vendet e origjinës duhet të konsiderojnë emërimin e atashëve të punës në ambasadat në vendet e destinuar, ndërsa vendet e destinuar duhet të konsiderojnë emërimin e atashëve të punës ose të migracionit në vendet e origjinës, të cilët mund të japin informacion mbi operacionet në vendet e destinuar përpara nisjes së punëtorëve migrantë.

Gjithashtu, ndërgjegjësimi për trafikimin e qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë duhet të integrohet në planet mësimore të trajnimit të grupeve përkatëse profesionale, të përmendura në paragrafët 36 dhe 46, duke ilustruar treguesit dhe metodat kryesore të rekrutimit, duke përfshirë mënyrat në të cilat teknologjitë e informacionit dhe komunikimit keqpërdoren për të rekrutuar, kontrolluar dhe shfrytëzuar viktimat.

Shtetet anëtare duhet gjithashtu të zbatojnë fushata informative dhe të ndërgjegjësimit për publikun e gjerë, me të cilat do të synohet rritja e njohurive për nxitësit ose shkaktarët e trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit të fuqisë punëtore, duke ndërtuar kështu jo tolerancën dhe duke shkurajuar kërkesën për produkte dhe shërbime që vijnë nga shfrytëzimi i viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore. Fushatat e ndërgjegjësimit dhe mekanizmat e njoftimit publik nuk duhet të stigmatizojnë viktimat dhe komunitetet e cenushme, dhe për këtë qëllim, viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe përfaqësuesit e komuniteteve të migrantëve duhet të përfshihen në hartimin dhe zbatimin e atyre fushatave. Publikut të gjerë duhet t'i sigurohen mekanizma të qarta dhe të qasshëm për raportimin e rasteve të dyshuara të trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit të fuqisë punëtore.

Rregullimi i tregut të punës

Shtetet anëtare duhet të pranojnë se dështimi për të kontrolluar praktikën potencialisht të parregullta në tregun e punës pengon rregullimin efektiv dhe lejon rritjen e trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë.

Prandaj, roli i autoriteteve publike, duke përfshirë inspektoratet e punës, është vendimtar për të parandaluar krijimin e një mjedisi ku shkeljet më të gjera dhe më të rënda kundër punëtorëve janë më të shpeshta. Shtetet anëtare duhet t'u ofrojnë autoriteteve përkatëse kompetenca të gjera, trajnime dhe burime të mjaftueshme njerëzore dhe financiare për t'u mundësuar atyre që të kenë

një prani të rregullt dhe proaktive në të gjithë sektorët ekonomikë brenda juridiksionit të tyre, duke u dhënë përparësi inspektimeve të vendeve të punës në sektorët ekonomikë që janë më të prirë ndaj shfrytëzimit. Inspektimet e vendit të punës, kur është e përshtatshme, duhet të kryhen pa njoftim paraprak, në mënyrë që të sigurohet që të gjithë punëtorët të jenë të pranishëm pas mbërritjes dhe t'u mundësohet inspektorëve të punës të identifikojnë rastet e abuzimit dhe shfrytëzimit.

Vlerësimi i shkeljeve të të drejtave të punës po bëhet gjithnjë e më sfidues pasi bizneset mund të përdorin qëllimisht struktura të paqarta dhe metoda mashtruese dhe të rrejshme të rekrutimit. Kjo mund të përfshijë platforma online të vendosura jashtë juridiksionit të synuara për rekrutim për të shmanhur angazhimin e individëve si punëtorë pasi të drejtat e punëtorëve janë mjaft gjithëpërfshirëse dhe të mbrojtura nga instrumentet ligjore kombëtare dhe ndërkombëtare. Për të minimizuar kostot e fuqisë punëtore dhe për të maksimizuar fitimet, bizneset, për shembull, mund të abuzojnë me strukturat ekzistuese ligjore të tilla si vetëpunësimi, agjencitë e punësimit, kompanitë guaskë në vende të tjera, bordero, nënkontraktimet përmes vendeve të tjera ose dërgimi i punëtorëve. Aty ku ndodhin abuzime të këtij lloji, kompensimi i paguar për punëtorët është shpesh shumë më i ulët se paga minimale në vendin ku kryhet puna. Të drejtat e krijuara ekonomike, të punës dhe sociale as nuk respektohen dhe as nuk zbatohen në këto situata. Shtetet anëtare duhet të bëjnë të qartë se abuzimi i strukturave të tilla për të anashkaluar standartet e punës, ato sociale dhe financiare është i papranueshëm, pasi mund të rezultojë në eksploatimin e fuqisë punëtore dhe duhet të sigurojnë që një abuzim i tillë të ndalohej sipas kodit penal, të punës dhe/ose administrativ.

Shtetet anëtare duhet t'i rregullojnë dhe monitorojnë agjencitë e punësimit dhe rekrutimit. Punëtorët, përfshirë këtu edhe punëtorët migrantë, shpesh nuk punësohen drejtpërdrejt nga bizneset ku punojnë, por nëpërmjet një agjencie punësimi dhe/ose angazhohen nëpërmjet nënkontraktorëve. Punësimi nëpërmjet agjencive të rekrutimit ose si nënkontraktorë krijon situata komplekse ligjore që mund ta bëjnë të paqartë se cilat ligje të punës zbatohen, kujt t'i drejtohen nëse ndodhin shkelje të së drejtës së punës ose çfarë mjetesh juridike janë në dispozicion të punëtorëve. Shtetet anëtare duhet të garantojnë që praktikat evazive nuk tolerohen duke rregulluar të gjitha fazat e procesit të rekrutimit (përfshirë edhe në lidhje me shpalljet, përzgjedhjen, transportin dhe punësimin) dhe të gjithë punëdhënësit për të gjitha llojet e punës, në përputhje me Parimet e përgjithshme dhe udhëzimet operative të ONP-së për rekrutimin ligjor dhe përkufizimin e kompensimeve të punësimit dhe të

kostove përkatëse. Kompensimet e punësit dhe kostot përkatëse nuk duhet të jenë në llogari të punëtorëve ose punëkërkuësve.

Heqja e shpenzimeve të ndryshme nga paga, të tilla si strehimi, vaktet private dhe transporti, duhet ose të rregullohet ose të ndalohet, në përputhje me legjislacionin dhe praktikën kombëtare. Është e nevojshme të ndalohet ngarkimi i vazhdueshëm i shpenzimeve joreale të tepruara, të maskuara apo të modifikuara në formën e shpenzimeve të pagave. Shtetet anëtare duhet të miratojnë masa legjislative dhe masa të tjera për të siguruar që kontratat dhe fletëpagesat janë të qarta dhe transparente, për të treguar se kush është punëdhënësi dhe për të ndaluar praktikën e zëvendësimit të kontratave, d.m.th. kur një kontratë jepet në kohën e rekrutimit, dhe më pas ajo zëvendësohet me një kontratë tjetër pas mbërritjes së punëtorit migrant në vendin e punës. Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që punëdhënësit të ofrojnë kushtet e punësit, kontratat dhe fletëpagesat në një gjuhë të kuptueshme për punëtorët.

Shtetet anëtare duhet të ndërmarrin hapa për të garantuar që punëtorët të gëzojnë të drejtën për kompensim të drejtë pavarësisht nëse kjo është e rregulluar me dispozita ligjore, marrëveshje kolektive ose mjete të tjera të përshtatshme për kushtet kombëtare. Kjo duhet të përkohet me punëtorët që janë aktualisht të punësuar, pavarësisht nga forma e kontratës së përdorur ose mungesa e një kontrate në rastin e formave jo standarde të punësit (të tilla si punësimi i përkohshëm, puna me orar të pjesshëm, puna e përkohshme në agjenci, kontrata me afat të caktuar ose punësim të fshehtë). Rregulloret gjithashtu duhet të trajtojnë vëllimin e punës si dhe produktivitetin e pritur, si dhe llogaritjet e pagave bazuar mbi produktivitetin. Gjithashtu, shtetet anëtare duhet të krijojnë ose autorizojnë organe rregullator ekzistuese me kompetencë për të siguruar harmonizimin/përputhjen me kornizat e zbatueshme të shpërblimit, në përputhje me legjislacionin dhe praktikën kombëtare dhe duke respektuar autonominë e partnerëve socialë.

Në parim, punëtorët e vërtetë të vetëpunësuar vendosin për kompensimin e tyre. Megjithatë, punëtorët që nuk janë vërtetë të vetëpunësuar, veçanërisht në punë në tregun e punës me paga të ulëta, lidhin kontratat me nënkontraktorë ose punojnë në ekonominë e platformave ose ekonominë e tezgave, ku pagesat janë fikse dhe nën pagën minimale të jetesës dhe orët e punës nuk janë fikse. Është e rëndësishme që shtetet anëtare të bëjnë një klasifikim të qartë të llojeve të punësit. Shtetet anëtare duhet të parandalojnë klasifikimin e rremë të punëtorëve si të vetëpunësuar nga individë dhe biznese për të siguruar që punëtorët në fjalë të marrin kompensimin dhe mbrojtjen e duhur ligjore.

Shtetet anëtare duhet të miratojnë masa për të garantuar të drejtën për t'u organizuar (formimi dhe anëtarësimi në sindikata), për marrëveshje kolektive dhe për mbrojtje kolektive të interesave të përbashkëta në të gjithë sektorët e veprimtarisë. Ata (shtetet anëtare) duhet të jenë veçanërisht vigjilentë në sektorët ku ka një rrezik të shtuar të trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit të fuqisë punëtore, për shembull, bujqësia, ndërtimtaria, peshkimi, gastronomia dhe puna në shërbime shtëpiake. Ata duhet gjithashtu të sigurojnë efektivitetin e të gjitha të drejtave të punëtorëve e deri te informacionet dhe konsultimet, duke përfshirë monitorimin e udhëtimit të tyre si migrantë, si dhe të marrin pjesë në përcaktimin dhe përmirësimin e kushteve të punës dhe mjedisit të punës.

15. Shtetet anëtare duhet të konsiderojnë përmirësimin e qasjes dhe të fleksibilitetit të rrugëve për migrimin e rregullt, në përputhje me legjislacionin kombëtar dhe nevojat e tregut të punës, në mënyrë që migrantët ekonomikë të mund të punësohen ligjërisht. Rrugët e rregullta duhet të shoqërohen dhe karakterizohen me punë të denjë dhe kushte të denjë pune për të gjithë punëtorët me respektim të plotë të të drejtave të përcaktuara ekonomike dhe sociale. Shtetet anëtare duhet të rregullojnë migrimin për motive punësimi, me masa që garantojnë të drejtat themelore, duke siguruar procedura transparente, me kërkesa minimale administrative dhe duke marrë parasysh perspektivat e punëtorëve migrantë. Mbrojtja e të drejtave të punës së punëtorëve duhet të monitorohet dhe zbatohet në mënyrë adekuate, duke përfshirë bashkëpunimin ndërkuftar të inspektorëve të punës dhe të palëve të tjera përkatëse sipas rastit.

16. Shtetet anëtare duhet të konsiderojnë mekanizma të cilët do t'i lejojnë punëtorët migrantë të ndërpresin marrëdhënien e punës, të punësohen me një punëdhënës tjetër dhe t'i përdorin mekanizmat në dispozicion për ankimim pa frikën e humbjes së statusit të tyre të qëndrimit. Për të reduktuar rrezikun e trafikimit të qenieve njerëzore dhe shkeljet e të drejtës së punës që rrjedhin nga varësia e punëtorëve nga punëdhënësit, shtetet anëtare duhet të marrin në konsideratë zgjatjen e lejes së qëndrimit të një punonjësi të shtetit të tretë nëse e humbet puna. Për këtë qëllim, shtetet anëtare mund të lëshojnë leje që parashikojnë një periudhë papunësie dhe ndryshim të punëdhënësit me të njëjtën leje, duke u ofruar punëtorëve mundësi për të aplikuar për një leje qëndrimi/punë të re me një punëdhënës të ri me një procedurë të thjeshtë administrative nga vetë shteti, që të shfrytëzojnë leje kalimtare ose transferuese ose për të siguruar një leje për të kërkuar punë. Aftësia e punëtorëve migrantë për të ndryshuar/transferuar punësimin në praktikë duhet të monitorohet nga

afër nga një organ i pavarur për të siguruar që punëtorët të mos përballen me pengesa për ndryshim/transferim.

II. Mbrojtja

Identifikimi i viktimës

Shtetet anëtare duhet të forcojnë dhe t'i japin përparësi zbulimit të rasteve të trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë dhe identifikimin e viktimave.

Dështimi me identifikimin e viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore mund të shpie në shkelje të nenit 4 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, siç ilustron nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.⁶ Për të përmbushur detyrën për të identifikuar viktimat, shtetet anëtare duhet të miratojnë një Mekanizëm Kombëtar Referues (MKR) ose një mekanizëm ekuivalent për identifikimin dhe referimin për ndihmë të viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore, i cili përcakton rolet dhe përgjegjësitë e të gjithë akterëve përkatës duke përfshirë edhe inspektorët e punës, sindikatat dhe akterë të tjerë të shoqërisë civile. Shtetet anëtare duhet të vlerësojnë dhe përshtatin MKR-në e tyre në intervale të rregullta dhe të ofrojnë burime të përshtatshme për zbatimin e tyre efektiv.

Në disa raste, identifikimi i rasteve të trafikimit të qenieve njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë pengohet nga mungesa e kompetencave ose burimeve të inspektorëve të punës ose autoriteteve të tjera kompetente kombëtare për të marrë dhe përpunuar ankesa individuale nga të gjithë punëtorët dhe për të qenë në gjendje të iniciojnë dhe organizojnë aktivitete inspektimi që synojnë posaçërisht zbulimin e situatave të trafikimit të qenieve njerëzore. Inspektimet e punës duhet të përfshijnë intervista të sigurta dhe konfidenciale me punëtorët, duke përdorur përkthyes/interpretë dhe/ose ndërmjetës kulturorë, nëse është e nevojshme. Inspektoratet e punës duhet të kryejnë inspektimet e tyre ose, në rastet e duhura, së bashku me njësitë policore të luftës kundër trafikimit me qenie njerëzore dhe aktorë të tjerë përkatës. Inspektoratet e punës duhet të përcaktojnë qartë qëllimet kur

6. *Rancev kundër Qipros dhe Federatës Ruse*, padia nr. 25965/04, aktgjykimi me datë 7 janar 2010; *L.E. kundër Greqisë*, padia nr. 71545/12, aktgjykim me datë 21.01.2016; *Çauduri dhe të tjerë kundër Greqisë*, padia nr. 21884/15, aktgjykimi me datë 30.03.2017; *V.C.L. dhe A.N. kundër Mbretërisë së Bashkuar*, aktgjykimi më, 16 shkurt 2021.

kryejnë inspektime së bashku ose njëkohësisht me autoritetet e ndjekjes, në mënyrë që të garantojnë koherencë dhe mbështetje për të gjithë punëtorët që të kenë qasje në mjetet juridike dhe për të siguruar prova të shkeljeve në mbështetje të akuzave dhe sanksioneve efektive, proporcionale dhe bindëse.

Shtetet anëtare duhet t'i kushtojnë vëmendje të veçantë identifikimit të viktimave të mundshme të trafikimit të qenieve njerëzore midis grupeve të rrezikut, siç janë personat pa dokumente, punëtorët sezonalë, punëtorët e përkohshëm të agjencive, punëtorët e shërbimeve shtëpiake, punëtorët e angazhuar përmes agjencive të rekrutimit, punëtorët e referuar, personat që kanë paraqitur vetëpunësim të rremë, azilkërkuesit, refugjatët dhe personat me status të migrantëve të përkohshëm ose status të varurve. Shtetet anëtare duhet të bashkëpunojnë me organizatat e specializuara joqeveritare, sindikatat dhe punëdhënësit për të arritur këtë qëllim.

Shtetet anëtare duhet të pranojnë faktin se mungesa e raportimit nga viktimat e mundshme është një faktor i rëndësishëm që kontribuon në mosndëshkimin e trafikantëve të qenieve njerëzore. Njoftimi i pamjaftueshëm tek autoritetet, sindikatat, punëdhënësit ose OJQ-të ndodh sepse punëtorët nuk vetë-identifikohen si viktimat të veprave penale, sepse nuk janë të vetëdijshëm për të drejtat e tyre, ose sepse përfitimet e mundshme të raportimit tejkalohen nga kostot dhe rreziqet, si p.sh. për shembull mospagimi i pagave ose përballja me hakmarrje të tjera, duke përfshirë ndalimin dhe dëbimin. Frika se mos detyrohen të largoheni nga vendi kur raportoni shfrytëzimin ose kur kërkoni ndihmë është një arsye tjetër e rëndësishme që u shkurajon dhe nuk raportoni shkelje të ligjit. Rrjedhimisht, shtetet anëtare duhet të marrin masa që synojnë rritjen e prirjes së viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore për t'u vetë-identifikuar, duke përfshirë rregullimin e vendbanimit të personave që janë viktimat të trafikimit të qenieve njerëzore, si dhe qasjen në tregun e punës, duke ofruar shërbime mbështetëse të synuara dhe të përshtatura, përfshirë informacionin për të drejtat e tyre dhe mundësinë reale për marrjen e kompensimit dhe mbledhjen e pagave të prapambetura.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që kur inspektorët e punës, zyrtarët e zbatimit të ligjit ose të migracionit ose autoritete të tjera kompetente identifikojnë punëtorë migrantë pa dokumente të cilët supozohet se janë viktimat të trafikimit me qenie njerëzore, personat në fjalë të kenë qasje në kornizat kombëtare të mbrojtjes së viktimave dhe të mos ndalohen ose largohen nga shteti derisa të përfundojnë proceset e identifikimit të viktimës dhe procedurat përkatëse. Të gjithë nëpunësit e policisë, inspektorët e punës dhe zyrtarët e

tjerë të autoriteteve të ndjekjes duhet të detyrohen t'i referojnë viktimat te shërbimet mbështetëse të krijuara brenda MKR-së si dhe të raportojnë rastet kur punëtorët nuk donin të angazhoheshin në mekanizma të tillë, por konsideroheshin viktimë. Shtetet anëtare duhet të sigurojnë se ekzistojnë mekanizma specifike për të përpunuar kërkesat sa herë që një viktimë kërkon të mbetet anonim për të mbrojtur punësimin e tij/saj, pa u përballur me pasoja negative dhe ri-viktimizimin. Marrëveshjet për bashkëpunimin praktik dhe ndarjen e të dhënave në përputhje me Rregulloren për mbrojtjen e të dhënave ndërmjet inspektimit të punës dhe autoriteteve të zbatimit të ligjit, duke përfshirë njësitë e specializuara kundër trafikimit me qenie njerëzore, duhet të garantojnë që të dhënat personale të punëtorëve dhe viktimave, pavarësisht nëse janë mbledhur gjatë inspektimeve të punës, inspektimeve të përbashkëta, nga mekanizmat e raportimit ose nga ankesat përdoren për të trajtuar autorët e krimeve të tilla dhe veprat e lidhura me trafikimin e qenieve njerëzore, për të ofruar shërbime dhe mjete juridike për viktimat, jo për t'i ndëshkuar ato (shih paragrafin 35). Asnjë veprim për zbatimin e imigracionit nuk duhet të ndërmerret kundër ndonjë viktime të dyshuar ndërkohë që procedurat e identifikimit, hetimit dhe ndjekjes penale janë në vazhdim, kurse viktimat merr mbështetje dhe këshilla për të aplikuar për rregullimin e qëndrimit të tij/saj. Kjo është thelbësore, pasi masat e zbatimit të imigracionit nuk duhet të ndërmerren kundër viktimave të cënueshme të krimit ku edhe kërcënimi me një veprim të tillë mund të jetë i dëmshëm për viktimën.

Punonjësit shëndetësorë të vijës së parë mund të vijnë në kontakt të hershëm me viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe duhet t'u ofrohet trajnim si pjesë e programeve të vazhdueshme të zhvillimit profesional në lidhje me shenjat që duhet ndjekur dhe ndihmën e disponueshme për viktimat e dyshuara. Në mënyrë të ngjashme, programet e shëndetit publik duhet të përfshijnë informacion në lidhje me trafikimin e qenieve njerëzore dhe traumën që mund të ndodhë si rezultat i trafikimit të qenieve njerëzore, duke u sensibilizuar edhe ndaj faktorëve të rrezikut.

Mbështetja dhe mbrojtja

Shtetet anëtare duhet të miratojnë një qasje të përqendruar mbi viktimat në luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore sipas së cilës të drejtat e viktimave garantohen dhe u jepet përparësi mbi qëllimet ekonomike, financiare, zbatimit të ligjit dhe migracionit.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë një periudhë rimëkëmbjeje dhe reflektimi prej të paktën 30 ditësh për njerëzit që supozohet të jenë viktimat të trafikimit njerëzor kur ka baza të arsyeshme për të besuar se një person është viktimë, për t'u mundësuar atyre rimëkëmbje dhe t'i shpëtojnë ndikimit të trafikuesve të qenieve njerëzore dhe/ose të marrin një vendim të mirë informuar për të bashkëpunuar me autoritetet kompetente. Gjatë kësaj periudhe, nuk duhet të jetë e mundur të zbatohet asnjë urdhër për dëbimin e personave të implikuar, kurse atyre duhet t'u jepet ndihmë dhe mbrojtje sipas nevojave të tyre. Shtetet anëtare duhet të informojnë viktimat për të drejtat e tyre në gjuhën që ata e kuptojnë. Miratimi i një periudhe rimëkëmbjeje dhe reflektimi nuk është në kundërshtim me veprimtaritë që i kryejnë autoritetet kompetente gjatë hetimit dhe ndjekjes së shkeljeve përkatëse.

Për shkak se njerëzit që trafikohen me qëllim të shfrytëzimit të punës ndonjëherë janë në grupe të mëdha, mund të jetë e vështirë të strehohen në strehimoret ekzistuese. Andaj, shtetet anëtare duhet të zhvillojnë plane për raste të jashtëzakonshme, duke u angazhuar me organizatat qytetare dhe shërbimet sociale, që të sigurojnë strehim për grupe të mëdha të viktimave të trafikimit. Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që në raste të tilla të gjitha viktimat të trajtohen individualisht dhe sipas vlerësimit të nevojave të tyre. Duhet të merren masa për t'iu përgjigjur efekteve të qëndrueshme të traumës, duke përfshirë edhe sindromën e stresit post-traumatik (SSPT) dhe çrregullimin e stresit post-traumatik (ÇSPT) si dhe nevojat e tjera psiko-sociale dhe shëndetësore.

Për më tepër, vendet anëtare duhet të ofrojnë ndihmë për viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore, në bashkëpunim me faktorë të tjerë të rëndësishëm, duke përfshirë OJQ-të, sindikatat dhe shoqatat e punëdhënësve, me qëllim të përfshirjes sociale dhe ri-integrimit të tyre. Arsimi profesional, këshillat për punë dhe skemat e punësimit, veçanërisht kur bazohen në një vlerësim të tregut të përgjithshëm të punës, i cili përfshin mundësi të përshtatshme dhe të sigurta të punës në një spektër të gjerë fushash, konsiderohen mjetet e nevojshme për forcim ekonomik që vendet anëtare duhet t'i marrin parasysh për të ndihmuar viktimat e trafikimit me qenie njerëzore.

Shtetet anëtare duhet të zbatojnë masa të duhura për të mbrojtur viktimat dhe dëshmitarët përpara, gjatë dhe pas procedimeve gjyqësore, me qëllim që të parandalojnë frikësimin dhe hakmarrjen nga trafikantët e qenieve njerëzore dhe të minimizojnë traumën shtesë ndaj viktimave.

Qasja në kompensim dhe mjete të tjera juridike

Shtetet anëtare duhet të miratojnë një qasje të përqendruar mbi viktimat në luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore sipas së cilës të drejtat e viktimave garantohen dhe u jepet përparësi mbi qëllimet ekonomike, financiare, zbatimit të ligjit dhe migracionit.

Sigurimi i mjeteve juridike efektive shërben për disa qëllime. Mjeti juridik i kompensimit, për shembull, për çdo cenim, humbje ose dëmtim të pësuar, mund të ofrojë mbështetje kritike në shërimin dhe fuqizimin e viktimave, të ndihmojë përfshirjen e tyre sociale dhe të parandalojë ri-viktimizimin.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që të gjithë personat e identifikuar të trafikuar të informohen sistematikisht, në një gjuhë që ata mund ta kuptojnë, duke ndjekur qasjen e cila në vete ngërthen informata për kultura dhe trauma të ndryshme, për të drejtën e tyre që të kërkojnë mjete juridike, si dhe për procedurat që duhen ndjekur, pavarësisht nga statusi i emigracionit.

Meqenëse procedurat gjyqësore dhe administrative janë shpesh shumë komplekse, qasja e hershme në këshilla dhe asistencë ligjore dhe ndihmë juridike falas është e rëndësishme për t'u mundësuar viktimave të kërkojnë të drejtat e tyre, duke përfshirë pagat e papaguara dhe dëmshpërblimin. Shtetet anëtare duhet të ofrojnë ndihmë ligjore për të gjitha viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore kur kërkojnë kompensim të dëmit ose dëmshpërblim.

E drejta e viktimave për dëmshpërblim konsiston në padinë kundër autorëve, sepse trafikantët e qenieve njerëzore, në radhë të parë, duhet të dëmshpërblejnë viktimat. Nivelet e kompensimit duhet të korrespondojnë me humbjen financiare dhe dëmet fizike dhe morale të shkaktuara. Shtetet anëtare duhet të përdorin të gjitha masat në dispozicion për të kryer hetime financiare në lidhje me hetimet në rastet e trafikimit të qenieve njerëzore, të zbatojnë ngrirjen e pasurisë dhe konfiskimin e pasurisë së autorëve dhe të konsiderojnë përdorimin e një pjese të tyre për financimin e programeve të kompensimit të viktimave. Barrierat për të kërkuar dhe për të marrë kompensim duhet të adresohen, përfshirë këtu edhe përmes procedurave për të monitoruar dhe

siguruar që viktimat të marrin pagesat e prapambetura dhe kompensim, edhe kur janë në shtet ashtu edhe kur kanë migruar në një shtet/vend tjetër.

Edhe pse trafikanti i qenieve njerëzore është ai që duhet të dëmshpërblejë viktimën, në praktikë rrallëherë ka dëmshpërblim të plotë, sepse trafikanti nuk është gjetur, është zhdukur apo është shpallur i falimentuar. Për të mbrojtur të drejtën e kompensimit për dëmin kur autori nuk është në gjendje t'ia paguajë atë personit të trafikuar, shtetet anëtare duhet të ndërmarrin hapa për të garantuar kompensimin e dëmit të viktimave duke zhvilluar procedura të qasshme për kompensimin e dëmit nga shteti dhe ekzekutimin e vendimeve për kompensimin e dëmit nga shteti. Skemat shtetërore të kompensimit të dëmit duhet të ofrojnë një kuadër të drejtë i cili zbaton një metodë konsistente për të vendosur një nivel të përshtatshëm të kompensimit të dëmit nga ana e shtetit e cila funksionin me një mënyrë të tillë ku nuk kërkon përfaqësim të shtrenjtë nga prokura ligjore, për të parandaluar që shpenzimet për përfaqësim ligjor të largohen nga kompensimi i shqiptuar i dëmit. Shtetet anëtare duhet të shqyrtojnë mundësinë e futjes së një sistemi të pagesës paraprake të dëmshpërblimit të viktimave nga shteti me kthimin e parave të dhëna për dëmshpërblim nga autori i veprës.

Për më tepër, shtetet anëtare duhet të sigurojnë procedura të qarta dhe të qasshme për marrjen e lejeve të qëndrimit si një formë e masës përmirësuese më vete. Kur statusi i qëndrimit të përkohshëm jepet fillimisht në lidhje me procedimet penale, duhet të vihen në dispozicion mundësitë për të rinovuar lejen e qëndrimit për të kërkuar kompensim për dëmin, ose duhet të ofrohet një mënyrë tjetër bazuar në situatën personale të viktimës ose për arsye humanitare.

Shtetet anëtare duhet gjithashtu të inkurajojnë përdorimin e mekanizmit për ankesa të bazuar në Parimet udhëzuese të OKB-së për shkeljet e të drejtave të njeriut që lidhe me biznesin dhe si pjesë e partneriteteve publiko-private.

Dispozita e mosndëshkimit

Personat që janë trafikuar për qëllime të shfrytëzimit për punë mund të detyrohen herë pas here të kryejnë veprime të caktuara në lidhje me hyrjen dhe qëndrimin në territorin e një shteti, si dhe në lidhje me punën e kryer, të cilat shkelin ligjin kombëtar.

Për të siguruar që viktimat të mos penalizohen për sjelljen e trafikantëve të qenieve njerëzore, shtetet anëtare, në përputhje me legjisllacionin e tyre

kombëtar, duhet të parashikojnë mundësinë e mos shqiptimit të dënimeve ndaj viktimave për pjesëmarrjen e tyre në aktivitete të paligjshme, deri në shkallën që ato kanë qenë të detyruar ta bëjnë këtë, nëpërmjet miratimit të një dispozite të veçantë ligjore dhe/ose shtjellimit, sipas rastit, të udhëzimeve specifike se si, në cilën fazë dhe në çfarë mase duhet të zbatohet në praktikë parimi i mosndëshkimit. Përveç mbrojtjes së të drejtave të viktimave, dispozita e mosndëshkimit i inkurajon viktimat të raportojnë një vepër penale dhe të marrin pjesë si dëshmitarë në gjyqet kundër trafikantëve të qenieve njerëzore. Dispozita e mosndëshkimit duhet të zbatohet për të gjitha llojet e kundërvajtjeve të ligjit, duke përfshirë veprat administrative, të imigracionit dhe ato penale, dhe duhet parë në aspekt të rrethanave individuale të viktimës. Kur dalin prova të qarta se një person është gjykuar për një vepër penale të kryer si pasojë e drejtpërdrejt e të qenit viktimë e trafikimit të qenieve njerëzore, aktgjykimet duhet të rishikohen.

Shtetet anëtare duhet të ofrojnë trajnime adekuate për zyrtarët e policisë, inspektorët e punës, prokurorët, gjyqtarët, avokatët, personelin e burgjeve dhe të institucioneve korrektuese dhe profesionistët e tjerë përkatës mbi zbatimin e dispozitës së mosndëshkimit. Trajnimi për identifikimin e hershëm të viktimave është thelbësor për zbatimin e suksesshëm të parimit të mosndëshkimit.

Mbrojtja e fëmijëve viktimat të trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë

Shtetet anëtare kanë detyrimin të promovojnë, respektojnë dhe realizojnë të drejtat e fëmijëve dhe parimin e shfuqizimit efektiv të punës së fëmijëve në përputhje me Konventën për moshën minimale të ONP-së (nr. 138) dhe Konventën për format më të rënda të punës së fëmijëve. Punës (nr. 182)

Fëmijët nga grupet e cënueshme, siç janë fëmijët e rrugës, fëmijët nga pakicat etnike, fëmijët e vendosur në ambiente përkujdesjeje dhe fëmijët e pashoqëruar ose të ndarë nga kujdestarët/prindërit e tyre, janë në rrezik të shtuar të trafikimit njerëzor dhe punës së fëmijëve. Shtetet anëtare duhet të rrisin ndërgjegjësimin e publikut për rreziqet dhe manifestimet e ndryshme të trafikimit të fëmijëve (përfshirë për qëllime të punës së detyruar, shfrytëzimin për lypje ose aktivitete kriminale të detyruara) dhe duhet t'u japin përparësi sensibilizimit dhe trajnimit të profesionistëve përkatës (mësuesve, stafit arsimor, stafit të mbrojtjes së fëmijëve, punonjësve socialë, kujdestarëve). Shtetet

anëtare nuk duhet t'i ndjekin penalisht fëmijët për shkelje të ligjit të kryera gjatë kohës që janë viktimë të trafikimit të qenieve njerëzore dhe duhet t'i referojnë ata menjëherë tek Mekanizmi Kombëtar i Referimit dhe strukturat për mbrojtjen e fëmijëve.

37. Shtetet anëtare duhet të parandalojnë trafikimin e qenieve njerëzore për shfrytëzimin e punës së fëmijëve, ndër të tjera, duke vendosur politika, strategji dhe plane veprimi kundër punës së fëmijëve, duke rritur moshën minimale të punës, duke reduktuar kontratat fleksibël për fëmijët dhe duke kufizuar ose ndaluar punën gjatë orëve të së dielës dhe punën gjatë natës për fëmijët nën moshën 16 vjeçare. Shtetet anëtare duhet të shqyrtojnë me kujdes dhe të luftojnë politikat dhe praktikat që lehtësojnë shfrytëzimin e fëmijëve në punë, duke pasur parasysh nenin 2, paragrafin 3, të Konventës së ONP-së për moshën minimale.

38. Shtetet anëtare duhet të zhvillojnë mekanizma për vlerësimin e plotë të rrezikut, duke përfshirë mirëqenien e fëmijës në rast bashkimi familjar dhe monitorimin e ri-integrimit afatgjatë të fëmijëve viktimë. Shtetet anëtare duhet të propozojnë dhe zbatojnë zgjidhje të qëndrueshme dhe afatgjate për çdo fëmijë, bazuar mbi përcaktim individual të interesit më të mirë dhe duke marrë parasysh pikëpamjet e fëmijës.

III. Prokuroria

Njohja ose të kuptuarit e lidhjes shkak-pasojë midis shkeljes së të drejtës së punës dhe trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë

Për shkak të mungesës së njohurive dhe të interpretimeve të ndryshme të trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë, ka konfuzion midis shkeljes së ligjit të punës dhe trafikimit me qenie njerëzore për qëllime të shfrytëzimit për punë

Për shkak të mungesës së njohurive dhe të interpretimeve të ndryshme të trafikimit me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë, ka konfuzion midis shkeljes së të drejtës së punës dhe trafikimit të qenieve njerëzore për qëllime të shfrytëzimit për punë.

Si rezultat, viktimat e trafikimit për qëllime të shfrytëzimit për punë shpesh nuk njihen si viktime dhe u mohohet statusi i viktimës dhe të drejtat që pasojnë, derisa autorët nuk ndiqen penalisht dhe/ose lirohen nga akuzat. Qëllimi i shfrytëzimit është elementi themelor i trafikimit të qenieve njerëzore. Në përgjithësi, shfrytëzimi i punës kuptohet si shfrytëzim i përfuturit të padrejtë nga cenueshmëria ose gjendja e nevojës së një personi tjetër ose si shtrëngim (detyrim), i cili përbëhet nga një kombinim i shkeljeve të së drejtës së punës dhe atij penal dhe/ose i veprave të tjera penale. Shembuj të shfrytëzimit të mundshëm të punës mund të përfshijnë ditë ose orë të tepërta pune; punë e rrezikshme; paga e ulët ose punë pa rrogë; mungesa e mbrojtjes sociale; manipulimi i pagave; kufizime mbi të drejtat dhe liritë e tjera, për shembull kushtet e këqija të banimit ose kufizimet në lirinë e lëvizjes; lejet e lidhura me një punëdhënës; dhe mashtrimi i punëtorëve për statusin e tyre të punësimit ose të qëndrimit, ku të gjitha shembujt e cekur më parë mund të identifikohen nga inspektorët e punës dhe autoritetet e tjera e tjera të zbatimit të ligjit. Shtetet anëtare duhet të definojnë parametrat e konceptit të shfrytëzimit të punës qoftë nëpërmjet ligjit ose nëpërmjet udhëzimeve, në mënyrë që të shmangen mospërputhjet në interpretim dhe pasiguritë ligjore. Ata duhet të miratojnë udhëzime specifike për vendin/shtetin mbi interpretimin dhe zbatimin e shfrytëzimit të punës në kontekstin e trafikimit të qenieve njerëzore, të cilat shpjegojnë se si dështimi për të adresuar shkeljet e të drejtës së punës mund të lehtësojë krimet/veprat penale të shfrytëzimit për punë si dhe të përkufizojnë shtrirjen që varion nga puna e denjë e deri te tregtia për shfrytëzim të punës.

Për të forcuar dhe qartësuar më tej kornizën ligjore, shtetet anëtare duhet të përdorin standardet dhe mekanizma ndërkombëtarë, siç janë treguesit e ONP-së për punën e detyruar. Duhet të merren parasysh mësimet e mëposhtme nga praktika e jurisprudencës së Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut⁷ :

- ▶ pëlqimin paraprak për kryerjen e punës, p.sh. në momentin e punësimit, nuk është pengesë për kualifikimin e punës së detyruar ose të trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë. Kur një punëdhënës abuzon me fuqinë e tij ose përfiton nga situata e cenueshme e punëtorëve me qëllim që të shfrytëzojë ata, punëtorët nuk e ofrojnë punën e tyre vullnetarisht. Në mënyrë të ngjashme, nëse ofertat e punës përfshijnë paqartësi ose mashtrim, çdo pëlqim i dhënë nga punonjësi nuk mund të konsiderohet i informuar dhe vullnetarwithholding of wages is a strong indicator of coercion to work;

---

7. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, *Çauduri kundër Greqisë*, 21884/15, 30 mars 2017

- ▶ trafikimi i qenieve njerëzore dhe puna e detyruar mund të ndodhë edhe nëse liria e lëvizjes nuk është e kufizuar (kufizimi i lirisë së lëvizjes nuk është një “kusht sine qua non”);
- ▶ mbajtja e pagave është një tregues i fortë i punës së detyruar
- ▶ mosdokumentimi është i rëndësishëm për përcaktimin e pozicionit të cenusshmërisë;
- ▶ në rast se përdoren mjete abuzimi, pëlqimi i viktimës për kryerjen e punës bëhet i parëndësishëm.

Zbulimi, hetimi dhe ndjekja

Mungesa e inspektiveve efektive në vendin e punës mund të krijojë pamundësi për të siguruar prova për të identifikuar viktimat e trafikimit me qëllim të shfrytëzimit për punë, për të provuar shkeljet dhe për të ndjekur me sukses autorët.

Kjo mund të jetë për shkak të burimeve të pamjaftueshme njerëzore dhe financiare dhe trajnimit të pamjaftueshëm të inspektorëve të punës, pamundësisë së qasjes së tyre në pronën private ku punëtorët janë të punësuar dhe strehuar, si dhe nga mungesa e kompetencave për të inspektuar punësimin dhe kushtet e punës së punëtorëve në format jostandarde të punësimit. Dhënia e kompetencave ligjore për inspektorët e punës për të hetuar trafikimin e qenieve njerëzore është dëshmuar të jetë një mekanizëm i fuqishëm në disa vende, ku shoqërohet me burime të përshtatshme dhe jo në kurriz të monitorimit dhe zbatimit të ligjit të punës. Prandaj, shtetet anëtare duhet të konsiderojnë zgjerimin e kompetencave të inspektorëve të punës në këtë drejtim.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë zbatim efektiv të standardeve të së drejtës së punës në të gjithë sektorët e ekonomisë, përfshirë edhe në lidhje me punëtorët pa dokumente. Përcaktimi i kufirit midis inspektimit të punës dhe kontrollit të imigracionit është thelbësor për mbrojtjen e migrantëve pa dokumente të cilët janë në rrezik të shfrytëzimit, për qëllime të zbatimit të standardeve të punës, për zbulimin e shfrytëzimit të punës dhe për identifikimin e viktimave të mundshme të trafikimit të qenieve njerëzore.

Shtetet anëtare duhet të konsiderojnë miratimin e një procedure specifike për hetimin e trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë, duke përdorur teknika të veçanta hetimore (të tilla si mbikëqyrja, qasja në informacionin e të dhënave të komunikimit, analiza kompjuterike mjeko-ligjore) dhe zbatimin sistematik të hetimeve financiare, në mënyrë që të ndihmohen prokurorët dhe gjyqtarët në procedimet penale dhe për të reduktuar mbështetjen në dëshmitë e viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore. Teknikat e veçanta hetimore duhet të përdoren në përputhje me respektimin e parimeve bazë, përkatësisht parimit të ligjshmërisë, parimit të respektimit të të drejtave të njeriut, parimit të dobisë dhe proporcionalitetit të këtyre mjeteve, siç thuhet në disa rekomandime të Komitetit të Ministrave për teknika speciale të hetimit.⁸ Mbledhja e provave duhet të lehtësojë kualifikimin e rasteve si trafikim njerëzor kur ka elementë që e karakterizojnë veprën si trafikim njerëzor dhe të mos etiketohet si një vepër tjetër me dënime më të lehta, të cilat mund t'i privojnë personat e trafikuar nga qasje në mbrojtje, kompensim dhe mjete të tjera juridike.

Formimi i njësive të specializuara brenda policisë dhe Prokurorisë, disponueshmëria e inspektorëve të punës të trajnuar siç duhet, si dhe specializimi i gjyqtarëve dhe avokatëve, mundëson marrjen e përvojës dhe njohurive dhe kontribuon në rritjen e shkallës së ndjekjeve dhe dënimeve. Prandaj, shtetet anëtare duhet të inkurajojnë specializimin në trajtimin e veprave të trafikimit të qenieve njerëzore.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që autoritetet përgjegjëse për hetimin e rasteve të trafikimit të qenieve njerëzore të kenë burime të përshtatshme dhe që profesionistët përkatës të trajnohen për specifikat e trafikimit të qenieve njerëzore për shfrytëzimin për punë dhe modalitetet e tij dhe të jenë të pajisur me mjetet e duhura për të parandaluar, identifikuar dhe luftuar kundër fenomenit. Trajnimi duhet të integrohet në programet e rregullta të trajnimit të grupeve të ndryshme profesionale, duke përfshirë inspektorët e punës, autoritetet tatimore dhe doganore, zyrtarët e policisë, prokurorët, gjyqtarët, policinë kufitare, zyrtarët e migracionit, autoritetet e azilit dhe të tjerë që punojnë me azilkërkuesit dhe refugjatët, stafi konsullorë, punonjësit socialë dhe profesionistët e mbrojtjes së fëmijëve.

---

8. [KM Rekomandim\(2005\)10 \[Rec\(2005\)10\],KM/Rekomandim\(2017\)6 CM/Rec\(2017\)6.](#) „Teknikat e veçanta të hetimit“ përkufizohen si: „teknika të cilat i zbatojnë autoritetet kompetente në kontekst të hetimeve kriminale për të penguar, zbuluar, hetuar, ndjekur dhe shtypur veprat e rënda penale, me qëllim që të mbledhin të dhëna në mënyrë të tillë që personat e synuar të mos alarmohen“.

Duke pasur parasysh rritjen e rasteve të rekrutimit nëpërmjet internetit dhe medieve sociale, inspektoratet e punës, agjencitë e zbatimit të ligjit dhe autoritetet e tjera përkatëse duhet të zhvillojnë ekspertizë digjitale, të rrisin praninë e tyre në internet dhe të kryejnë kontrolle të shpeshta në faqet e internetit të shpalljeve të vendeve të punës. Trajnimi për provat elektronike duhet të jetë pjesë integrale e programeve të trajnimit të zyrtarëve të zbatimit të ligjit. Shtetet anëtare duhet të investojnë në ngritjen e kapaciteteve në fushat e ndjekjes (monitorimit) të internetit, patrullave kibernetike, hetimeve të fshehta në internet (infiltrimi kibernetike), përdorimin e inteligjencës me kod të hapur (OSINT) nga oficerë të specializuar dhe përdorimin e mjeteve për kërkimin automatik të analizës së provave.

IV. Partneritetet dhe bashkëpunimi ndërkombëtar

Shtetet anëtare duhet të lehtësojnë dhe inkurajojnë bashkëpunimin ndërmjet agjencive dhe atë ndërkufitar në identifikimin dhe monitorimin e rasteve të trafikimit me qenie njerëzore për qëllime të shfrytëzimit për punë

A Një qasje multidisiplinare, e integruar që përfshin të gjitha organizatat përkatëse mundëson shkëmbimin e informacionit dhe inteligjencës dhe u mundëson atyre të plotësojnë njëra-tjetrën duke respektuar rolet dhe kompetencat e tyre të ndryshme, standardet e mbrojtjes së të dhënave dhe masat mbrojtëse. Bashkëpunimi multidisiplinor duhet të përfshijë, së paku, përfaqësues të ministrive përkatëse dhe të autoriteteve rajonale, agjencitë e zbatimit të ligjit, inspektoratet e punës, gjyqësorin, shërbimet për mbështetjen e viktimave dhe organizatat joqeveritare. Aktorë të tjerë relevant duke përfshirë autoritetet komunale, organizatat e migrantëve, organizatat e punëdhënësve dhe bizneseve dhe sindikatat. Kur është e mundur dhe e përshtatshme, personat që janë viktimat të trafikimit të qenieve njerëzore dhe personat që i përkasin kategorive të rrezikuara duhet të inkurajohen në synimin e tyre për të luajtur një rol në zhvillimin dhe monitorimin e masave.

Institucionet kombëtare të të drejtave të njeriut, si dhe raportuesit kombëtarë për trafikimin e qenieve njerëzore dhe mekanizmat e barasvlershëm mund të japin një kontribut të rëndësishëm në luftën kundër trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë dhe në mbrojtjen e të drejtave

të viktimave. Për këtë qëllim, shtetet anëtare duhet të bashkëpunojnë drejtpërdrejt me institucionet kombëtare të të drejtave të njeriut.

Shtetet anëtare duhet gjithashtu të bashkëpunojnë në mënyrë bilaterale në luftën kundër trafikimit të personave me qëllime të shfrytëzimit për punë sipas rastit (p.sh. zhvillimi i lidhjeve midis vendeve të origjinës dhe vendeve të destinacionit për çështjet e trafikimit) dhe të mbështesin kornizat e bashkëpunimit shumëpalësh përfshirë edhe në kontekstin e Këshillit të Evropës. Shtetet anëtare duhet të konsiderojnë zhvillimin e mekanizmave transnacionale të referimit si mjete efektive për t'u marrë me rastet transnacionale të trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë

V. Veprimi për të mundur përgjegjësinë e korporatës dhe zbatimin e përgjegjësive të korporatës

Bizneset kanë një detyrim ligjor dhe etik për të garantuar të drejtat e punës dhe për të mbrojtur njerëzit që punojnë për to nga praktikave të shfrytëzimit, pavarësisht nëse kjo bëhet nëpërmjet kontratave të drejtpërdrejta të punësimit apo angazhime të tjera, të cilat përfshijnë trafikimin me qenie njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë.

Për më tepër, ata kanë një përgjegjësi sipas Parimeve udhëzuese të KB-së për biznesin dhe të drejtat e njeriut që të veprojnë me kujdesin e duhur dhe të marrin masa kundër praktikave të tilla në mënyrë që ato të mos ndodhin në biznesin e tyre ose në zinxhirin e tyre të furnizimit ose me partnerët e biznesit me të cilët bëjnë biznes brenda ose jashtë vendit, duke përfshirë agjencitë private të punësimit dhe rekrutimit. Bizneset kanë gjithashtu përgjegjësi që në mënyrë proaktive të kontrollojnë dhe të vlerësojnë kushtet e punësimit dhe pajtueshmërinë me marrëdhëniet e biznesit, duke përfshirë operacionet e tyre dhe zinxhirët e furnizimit. Roli i bizneseve përfshin miratimin dhe zbatimin e masave për të lehtësuar qasjen në mjete juridike për viktimit për çdo dëm që ndodh. Për më tepër, bizneset kanë potencialin për të ndihmuar viktimit e trafikimit të qenieve njerëzore që të njëjtët të rifitojnë autonominë ekonomike.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që bizneset të kryejnë analiza të thella në kuadër të zinxhirëve të tyre të furnizimit gjatë aktiviteteve operative dhe të

jenë veçanërisht vigjilentë dhe të zellshëm kur punojnë në sektorë të njohur për praktika shfrytëzimi. Një analizë e tillë nuk duhet të kufizohet në atë pjesë të zinxhirit të furnizimit që ekziston brenda kufijve kombëtarë të juridiksionit në të cilin ndodhet biznesi. Për këtë qëllim, shtetet anëtare duhet të zbatojnë masat të cilat mund të jenë të domosdoshme, duke përfshirë edhe legjislacionin, duke kërkuar nga bizneset me seli në juridiksionin e tyre të zbatojnë analiza të thella për të drejtat e njeriut brenda zinxhirëve dhe operacioneve të tyre të furnizimit, ku sipas detyrimit obligohen të raportojnë publikisht për masat e marra për të reduktuar rreziqet e trafikimit të qenieve njerëzore. Kjo duhet të përfshijë mekanizmat e kontrollit, të tillë si sistemin e paralajmërimit të hershëm, monitorimin dhe vlerësimin e efektivitetit të masave dhe sistemin e mbrojtjes së sinjalizuesve që mbulon sinjalizuesit e brendshëm dhe të jashtëm, si dhe sanksionet për mospërputhje. Legjislacioni duhet gjithashtu të sigurojë që bizneset dhe përfaqësuesit e biznesit të mbahen përgjegjës për zbatimin e kundërvajtjeve me trafikimin e qenieve njerëzore brenda zinxhirëve dhe operacioneve të tyre të furnizimit. Shtetet anëtare duhet gjithashtu të forcojnë kornizën e përgjegjësisë së korporatës, duke përfshirë më shumë linja të përgjegjësisë, si dhe përgjegjësi të përbashkët brenda zinxhirëve dhe operacioneve të tyre të furnizimit, dhe të sigurojnë që legjislacioni i tillë të vihet në praktikë në mënyrë efektive në rastet e trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë.

Për më tepër, shtetet anëtare duhet të sigurojnë që legjislacioni i përgjegjësisë së korporatës dhe analiza e thellë të zbatohet në mënyrë efektive në praktikë në rastet e trafikimit me qenie njerëzore për qëllime të shfrytëzimit për punë. Ata duhet të vlerësojnë kohë pas kohe efektivitetin e legjislacionit dhe, nëse është e nevojshme, ta përmirësojnë atë. Shtetet anëtare mund të inkurajojnë gjithashtu bizneset që të angazhohen me sindikatat dhe organizatat e tjera të shoqërisë civile, përfshirë këtu edhe ato që përfaqësojnë dhe drejtohen nga punëtorët migrantë, që të mbështetin rekrutimin e punëtorëve në monitorimin e praktikave në vendin e punës dhe të inkurajojnë marrjen e përgjegjësisë dhe transparencën e zinxhirit të furnizimit.

Shtetet anëtare duhet të ofrojnë udhëzime dhe mekanizma për bizneset, pavarësisht nga madhësia, sektori, konteksti operativ dhe pronësia e tyre, se si të zvogëlohet rreziku i përfshirjes, qoftë drejtpërdrejt ose tërthorazi, në trafikimin me qenie njerëzore për qëllime të shfrytëzimit për punë.

Shtetet anëtare duhet të punojnë me institucionet financiare brenda juridiksionit të tyre për të rritur ndërgjegjësimin se si institucionet e tilla (të cilat

ofrojnë shërbime bankare, sigurime dhe menaxhim të huave investuese dhe investimeve në skemat e pensioneve të punonjësve) mund të zhvillojnë dhe përdorin ndikimin e vet për të ndikuar te klientët afarist dhe furnizuesit t'i respektojnë, atje ku ekziston rreziku i punës së detyruar dhe i trafikimit të qenieve njerëzore. Për më tepër, shtetet anëtare duhet të ofrojnë udhëzime mbi ndikimin e mundshëm të heqjes së mbulimit financiar dhe të përfitimeve, për shembull, duke rregulluar sigurimin e kërkuar ligjërisht në një mënyrë që do t'i lejonte siguruesit të rrisin primet ose zbritjet, të reduktojnë kufijtë e policës ose të mendojnë dorëheqjen për shkak të rreziqeve të lidhura drejtpërdrejt me punën e detyruar dhe me trafikimin e qenieve njerëzore. Rreziqe të tilla mund të lindin nëpërmjet hetimeve në vetë biznesin, ose hetimeve ndaj klientëve dhe furnitorëve të tij në zinxhirin e furnizimit, ose nëpërmjet mbikëqyrjes ose ankesave të tjera rregullatore. Shtetet anëtare duhet të inkurajojnë gjithashtu institucionet financiare që të shpjegojnë përfitimet që rezultojnë nga sjelljet e përgjegjshme të biznesit, për shembull, reduktimin e primeve të sigurimit dhe tërheqjen e investimeve, që më në mënyrë plotësuese të ndikojnë biznesin që të kryejë analizë dhe mbrojtje më të thellë të punëtorëve nga eksploatimi.

Për më tepër, shtetet anëtare duhet të jenë transparente në lidhje me politikat e tyre të prokurimit dhe të sigurojnë që ata vetë të mos kontribuojnë në praktikat e shfrytëzimit. Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që kur blejnë mallra dhe shërbime, të mos përdorin mallra dhe shërbime të prodhuara ose të ofruara nga persona të përfshirë në trafikimin e qenieve njerëzore. Shtetet anëtare duhet gjithashtu të sigurojnë që me bizneset e provuara se janë të përfshira në praktika të shfrytëzimit të mos lidhen kontrata të realizimit ose nënkontrata dhe se ato të përjashtohen nga procedurat e prokurimit publik. Përveç kësaj, shtetet anëtare duhet të miratojnë masa për të parandaluar trafikimin me qenie njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë që ndodh me projekte të lidhura me kontratë publike ose me subvencionim, si dhe të ndërmarrjet që janë në pronësi publike, duke garantuar dispozitat të cilat të paktën të janë të ngjashme me ato që kërkohen nga ndërmarrjet private.

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë që etiketat dhe certifikatat e përdorura nga kompanitë për të certifikuar mallrat e prodhuara në mënyrë etike ose të qëndrueshme të mbështeten nga prova të forta dhe duhet të monitorojnë në mënyrë proaktive lëshimin e tyre. Kriteret për lëshimin e etiketave dhe certifikatave duhet të jenë të formuluar qartë dhe lehtësisht të qasshme për konsumatorët, dhe pajtueshmëria e bizneseve duhet të jetë e disponueshme për publikun. Shtetet anëtare duhet të rishikojnë akreditimin e organizatave përgjegjëse për lëshimin e etiketave dhe certifikatave për të siguruar që ato

të kenë njohuri të mira për rreziqet që lidhen me shfrytëzimin për punë dhe se dinë se si të kryejnë monitorimin e duhur. Organizatat duhet të punojnë me shtetet anëtare për specifikimin e skemave të akreditimit dhe efektivitetin e zbatimit të tyre. Në rastet e vetë-rregullimit, shteti duhet të mbajë një rol mbikëqyrës dhe monitorues dhe të investojë në kërkime të gjera për të analizuar kërkesat e skemave për lëshimin e etiketave dhe certifikatave.

Trafikimi me qenie njerëzore për shfrytëzim për punë është në rritje në Evropë, duke prekur një numër në rritje të grave, burrave dhe fëmijëve.

Më 27 shtator 2022, Komiteti i Ministrave miratoi Rekomandimin KM/Rekomandim (2022)21 për parandalimin dhe luftimin e trafikimit me qenie njerëzore me qëllim të shfrytëzimit për punë. Rekomandimi u bën thirrje vendeve anëtare të Këshillit të Evropës që të miratojnë ligje, politika dhe strategji kombëtare me të cilat trajtohet trafikimi me qëllim të shfrytëzimit për punë, duke ndjekur një qasje e cila përqendrohet te të drejtat si dhe te viktimat. Ajo plotëson instrumentet ekzistuese ligjërishit detyruese, në veçanti Konventën e Këshillit të Evropës kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe bazohet në punën e GRETA-s, praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut dhe konkluzionet dhe vendimet e Komitetit Evropian të të Drejtave Sociale.

Arsyetimi i rekomandimit përmban një paketë të gjerë masash në fushën e parandalimit, të mbrojtjes, të ndjekjes penale dhe të partneritetit. Gjithashtu përmban masa për të siguruar që bizneset dhe organizatat publike të veprojnë me masa të përshtatshme të kujdesit dhe vigjilencës, dhe të hartojnë dhe adresojnë rreziqet e trafikimit me qenie njerëzore në zinxhirët e tyre të furnizimit dhe prokurimit.

Ky përkthim u prodhua me mbështetjen financiare të Bashkimit Evropian dhe të Këshillit të Evropës. Përmbajtja e tij është përgjegjësi vetëm e Këshillit të Evropës dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian

Shtetet Anëtare të Bashkimit Evropian kanë vendosur të lidhin së bashku dijen, burimet dhe fatet e tyre. Së bashku, ata kanë ndërtuar një zonë të stabilitetit, demokracisë dhe zhvillimit të qëndrueshëm, duke e ruajtur kulturën diversitetit, tolerancën dhe liritë individuale. Bashkimi Evropian është i angazhuar t'i ndajë arritet dhe vlerat e tij me vendet dhe popujt përtej kufijve të tij.

www.europa.eu

Këshilli i Evropës është organizata kryesore e kontinentit për të drejtat e njeriut. Në të bëjnë pjesë 46 shtete anëtare, përfshirë të gjithë anëtarët e Bashkimit Evropian. Të gjithë shtetet anëtare të Këshillit të Evropës kanë nënshkruar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dokument i cili është hartuar për të mbrojtur të drejtat e njeriut, demokracinë dhe shtetin e së drejtës. Gjykata Evropiane mbikëqyr zbatimin e Konventës nga shtetet anëtare.

www.coe.int

Përkthimi është bashkëfinancuar nga Bashkimi Evropian

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE